

Samrådsunderlag inför tillståndsansökan om vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken

AVGRÄNSNINGSSAMRÅD KNARRHOLMEN

Uppdrag: 349418 Miljöstöd BRA Bygg
Titel på rapport: Avgränsningssamråd Knarrholmen
Status: Slutrapport
Datum: 2025-04-28

Medverkande

Beställare: BRA Knarrholmen AB
Kontaktperson: Jonas Häggson
Konsult: Tyréns Sverige AB
Uppdragsansvarig: Robert Eriksson
Handläggare: Felix Bravell och Amber Cottis
Kvalitetsgranskare: Lena Holm

Revideringar

Revideringsdatum: Revideringsdatum.
Version: Version.
Initialer Initialer.

Innehållsförteckning

1 Inledning	4
1.1 Bakgrund och syfte	4
1.2 Tillståndprocessen	6
1.3 Administrativa uppgifter.....	7
2 Planerad verksamhet.....	7
2.1 Lokalisering.....	7
2.2 Beskrivning av planerad verksamhet.....	7
2.3 Tidplan.....	7
2.4 Alternativa lokaliseringar & utformning	8
3 Förutsättningar	9
3.1 Markanvändning och planer.....	9
3.2 Riksintressen	9
3.3 Områdesskydd.....	10
3.3.1 Strandskydd.....	10
3.3.2 Fornminnen/Kulturobjekt.....	11
3.3.3 Ankringsförbud mm.....	11
3.4 Naturvärden.....	11
3.5 Miljökvalitetsnormer för vatten.....	11
4 Förutsebara miljöeffekter	12
5 Nollalternativ	13
6 Det förenklade underlagets innehåll och struktur	14
7 Parallella processer	14
8 Referenser	15

1 Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

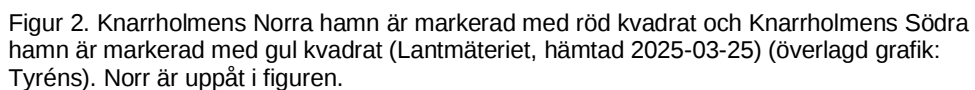
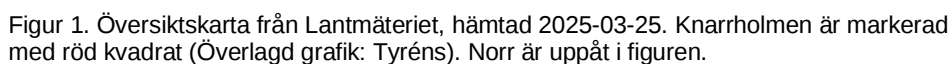
Stora Knarrholmen är en ö i Göteborgs södra skärgård, se Figur 1. Ursprungligen skänktes ön till Götaverkens arbetare och ön bebyggdes med fritidshus. År 2014 förvärvades ön av BRA-koncernen ("BRA") och har sedan dess kontinuerligt utvecklats i linje med stadens intentioner och öns historia. Syftet med ön är att ge besökare möjligheter till friluftsliv och rekreation. Ön har idag ca 110 bostäder och det finns även bland annat en restaurang, allmänna toaletter och övernattningsmöjligheter för besökare.

För att boende och besökare ska kunna ta sig till ön finns två småbåtshamnar, Norra och Södra hamnen, se Figur 2. Eftersom det numera finns bostäder på ön, och intresset att besöka ön har ökat de senaste åren, har även behovet av båtplatser ökat. BRA avser därför att förtäta och utöka Norra hamnen ("hamnen") för att uppfylla behovet av båtplatser.

I dagsläget finns ett begränsat antal båtplatser vilket leder till olovlig ankring i hamn- och närområde. Denna aktivitet skadar ålgräsbestånden i och kring hamnarna i större utsträckning än vad båtpropellrar och båttrafik gör. Det har även visat sig att många besökande utför semipermanenta ankare för akterförtöjning och semipermanenta bergskilar för att lösa platsbristen. Detta innebär att åverkan görs på berghällar, sprickor och skrevor liksom på bottnarna i och kring hamnarna och öns grundområden. Intentionen med förtätningen och utökningen av hamnen ses därför även som ett försök till en förebyggande skyddsåtgärd för de marina naturvärdena i allmänhet och ålgräsförekomster i synnerhet.

Planerad verksamhet är tillståndspliktig, varför tillstånd söks enligt 11 kap 9 § Miljöbalken. Då den planerade utökningen sträcker sig in i strandskyddat område kommer dispens från strandskyddsbestämmelserna att prövas i samma ärende. Ansökan omfattar även ansökan om frivilligt tillstånd för den brygga som är beslutad av Länsstyrelsen enligt Länsstyrelsens Dnr 535-13372-2015.

Tillståndsprocessen inleds med ett samråd. Detta dokument utgör underlag för avgränsningssamråd som ingår i ansökan om tillstånd till vattenverksamhet.

1.2 Tillståndprocessen

Tillståndprocessen inleds med ett samråd. Syftet med samrådet är att tillföra projektorganisationen kunskap och erfarenhet kopplad till planerad verksamhet och verksamhetsområdet samt att miljökonsekvensbeskrivningen ("MKB") som ingår i tillståndsansökan ska få adekvat omfattning och detaljeringsgrad. Samrådets omfattning (undersöknings- eller avgränsningssamråd) beror på om verksamheten kan antas få icke betydande eller betydande miljöpåverkan.

Avgränsningssamrådet sker med Länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten, och enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörda.

Planerad verksamhet med förtätning och utökning av hamnen bedöms medföra icke betydande miljöpåverkan. Detta då planerad verksamhet är begränsad i omfattning, samt att verksamheten inte genomförs i något känsligt område; verksamheten genomförs varken i Natura 2000 eller område för riksintresse naturvård. Dessutom är området som omfattas i ansökan en befintlig hamn och även beskriven som småbåtshamn i detaljplan (1480K-II-4348).

BRA genomför det mer omfattande avgränsningssamrådet för det fall Länsstyrelsen skulle anse att planerad verksamhet kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Efter genomfört samråd, sammanställs en samrådsredogörelse som delges Länsstyrelsen. Därefter tar myndigheten beslut om icke betydande eller betydande miljöpåverkan och ger instruktion om innehåll i MKB eller det förenklade underlaget.

Vid beslut om icke betydande miljöpåverkan ska ett förenklat underlag (förr kallat "liten MKB") tas fram i enlighet med 6 kap. Miljöbalken. Krav på innehåll i en förenklat underlag framgår av 6 kap. Miljöbalken och miljöbedömningsförfordningen (2017:966). Ett förslag på underlagets utformning ges i kapitel 6. När ansökan med tillhörande bilagor (MKB/förenklat underlag, teknisk beskrivning med mera) är färdigställda skickas de till mark- och miljödomstolen i Vänersborg.

1.3 Administrativa uppgifter

Sökande	BRA Knarrholmen AB
Organisationsnummer	5569679466
Kommun	Göteborg
Län	Västra Götalands län
Fastighetsförteckning	Knarrholmen 1:1, Göteborgs kommun
Sökandens kontaktperson	Jonas Häggson
Epost, telefonnummer	jonas.haggson@brabygg.se, +46729715382
Sökandens konsult	Tyréns
Konsultens kontaktperson	Robert Eriksson
Epost, telefonnummer	robert.eriksson@tyrens.se, +46730219847

2 Planerad verksamhet

2.1 Lokalisering

Hamnen ligger på fastigheten Knarrholmen 1:1 i Göteborgs kommun, Västra Götalands län. Vattenområdet där vattenverksamheten planeras är en del av vattenförekomsten Asperöfjorden.

2.2 Beskrivning av planerad verksamhet

De planerade anläggningarnas utformning och läge visas i Figur 3 på sidan 8. Tillkommande anläggningar sammanställs nedan:

1. En flytbrygga anläggs norr om befintlig pirnock
2. Flytbryggan syd om befintlig pirnock förlängs
3. En pålad brygga anläggs från befintlig pir åt söder
4. En pålad brygga anläggs från befintlig pir åt norr
5. En konsolbrygga anläggs längs med berget från pålad brygga i punkt 4 till befintlig badplats norr om hamnen. Konsolbryggan förses med en tillgänglighetsanpassad badplats
6. En kombinationsbrygga¹ anläggs från befintlig badplats

2.3 Tidplan

Entreprenaden för den planerade verksamheten bedöms ta cirka 1-2 månader att genomföra.

¹ Med kombinationsbrygga menas att det inre bryggsegmentet anläggs som pålad brygga medan de fyra yttre segmenten anläggs som flytbrygga. Syftet med sådan brygga är att minimera miljöpåverkan på grunda bottnar.

Figur 3. Utformningsförslag för hamnen. Norr är uppåt i figuren. Kartunderlag från BRA.

2.4 Alternativa lokaliseringar & utformning

Alternativa lokaliseringar för hamnen har undersökts. Det mest väderskyddade läget för en hamn är på nordostsidan av ön, eftersom förhärskande vindriktning på västkusten är från syd till väst. Vidare måste adekvat vattendjup finnas i området, liksom rimliga möjligheter för anläggning av infrastruktur såsom gångvägar mm. på land. Befintlig hamn har funnits på platsen åtminstone sedan 1975 enligt historiska flygfoton. Hamnen är dessutom lokaliseringsutredd genom tidigare byggnadsplan och nu gällande detaljplan ("DP"), samt att strandskyddet är upphävt där, se Figur 6 på sidan 10. Sammantaget bedöms inga andra lägen för en hamn finnas på ön, som är bättre än nuvarande läge. Det är därför rimligt och naturligt att utveckla den hamn som redan finns.

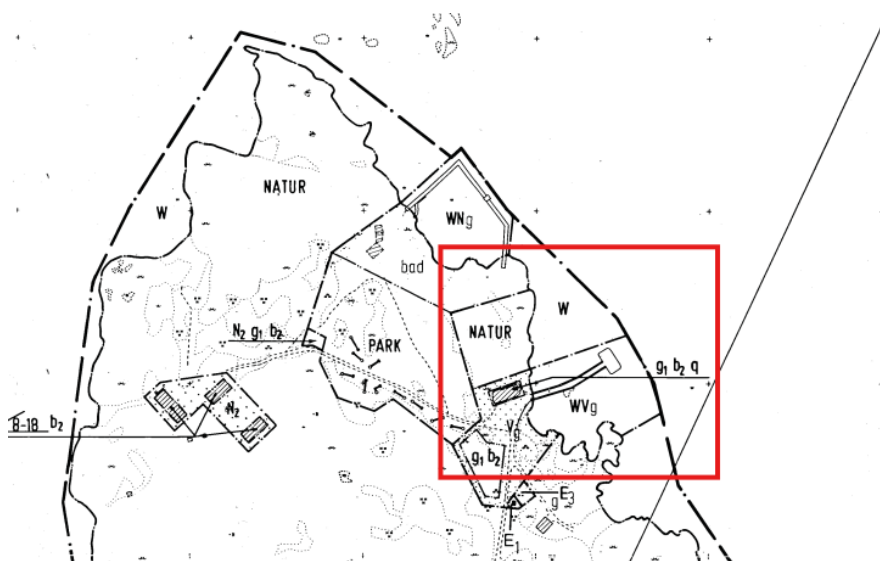
I syfte att skapa en hamn med bästa möjliga tekniska förutsättningar har ett informationsmöte skett med Sjöfartsverket och Styröbolaget/Västtrafik vilka gett synpunkter på planerade anläggningarnas utformning. Hänsyn har även tagits till tidigare genomförd marinbiologisk undersökning (BlueOrbis, 2017) för att minimera påverkan på marin naturmiljö.

3 Förutsättningar

3.1 Markanvändning och planer

Göteborgs kommuns gällande översiktsplan (ÖP) antogs av kommunfullmäktige 2022-05-19. I översiktsplanen under rekommendationer för södra skärgården ingår bland annat främjande av friluftsliv, tillgänglighet och besöksnäring. Dessa ska främjas genom att exempelvis göra fler öar tillgängliga genom skärgårdstrafiken, förlänga besöksäsongen, samt att utveckla gästhamnar. I översiktsplanen nämns även fritidsbåtshamnar och att de ska utvecklas med fler funktioner och platser, vilket då även gör skärgården mer tillgänglig för personer med egen båt.

En detaljplan finns för området (1480K-II-4348). Planen beskriver att område för hamnen är avsett för hamnverksamhet, se område markerat med WVg i Figur 4.

Figur 4. En närbild av Norra hamnen (röd ruta) i detaljplanen. Hamnen är beskriven som småbåtshamn (WVg) (överlagd grafik: Tyréns). Norr är uppåt i figuren.

3.2 Riksintressen

Knarrholmen ingår i ett område som är riksintresse för friluftsliv, högexploaterad kust samt kulturmiljö. Väst om Knarrholmen finns farled 109 som är av riksintresse för sjöfarten (Länsstyrelsens webbgistjänst, 2025-03-20), se Figur 5.

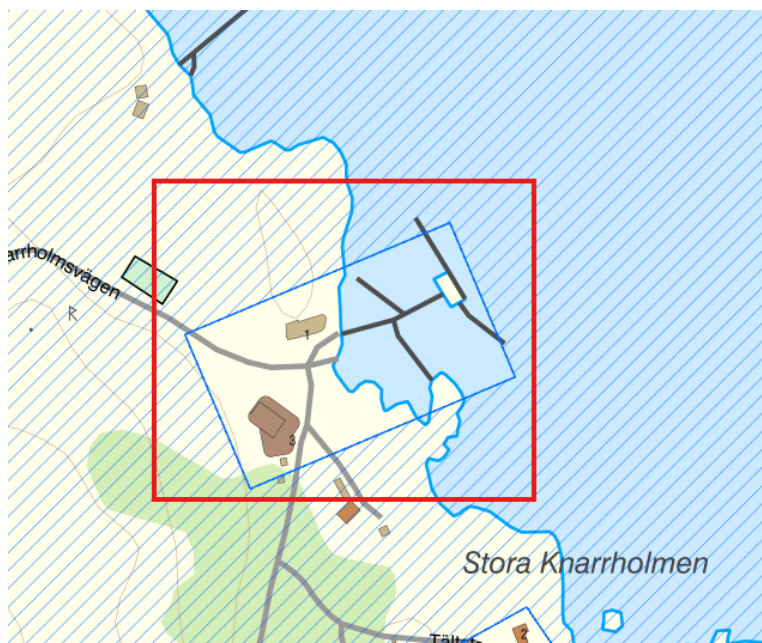

Figur 5. Farled 109 i förhållande till Knarrholmen. Mörkblå färg i figuren markerar farled. Norr är uppåt i figuren (Länsstyrelsen webbgistjänst 2025-03-20).

3.3 Områdesskydd

3.3.1 Strandskydd

Knarrholmen omfattas till stor del av strandskydd. Befintlig hamn ligger i område som är undantaget strandskyddet, se Figur 6. Planerad utökning av hamnen kommer till viss del att omfatta strandskyddat område.

Figur 6. Översiktskarta över strandskyddet (blå-streckat område i figuren). Norra hamnen är markerad med röd kvadrat. Länsstyrelsens webbgistjänst 2025-03-20). Norr är uppåt i figuren.

3.3.2 Fornminnen/Kulturobjekt

Det finns inga kända fornminnen i vattenområdet som berörs av planerad verksamhet (Fornsök 2025-03-20). Det finns fornminnen på land i närområdet men ingen av dem berörs av verksamheten.

3.3.3 Ankringsförbud mm.

Kring Knarrholmen finns ett område med förbud mot dykning, och fiske samt ankring. Det är Försvarmakten som vidmakthåller förbudsområdet.

3.4 Naturvärden

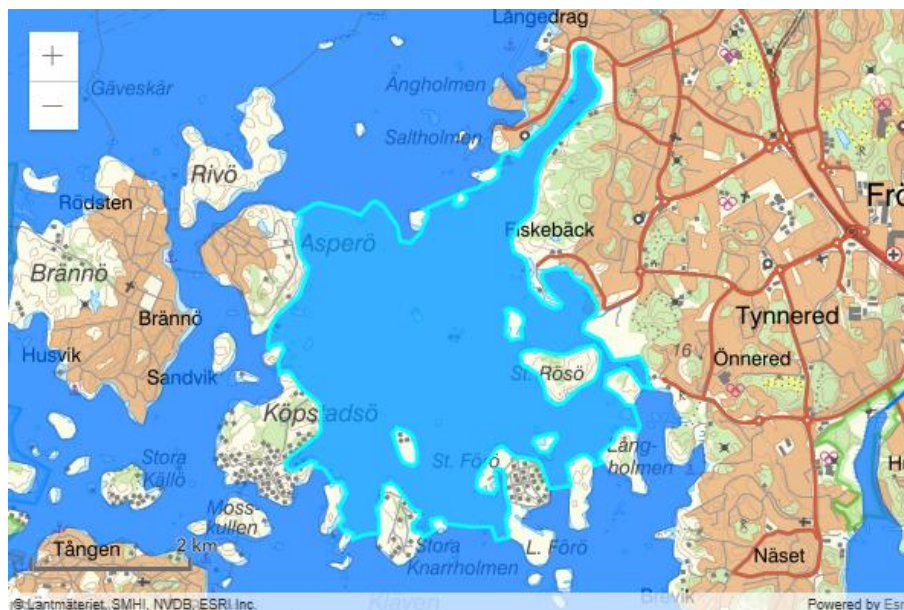
En marinbiologisk undersökning genomfördes 2017 med syfte att beskriva de marina naturvärdena (BlueOrbis, 2017). Undersökningen visade att bottenförhållandena i och vid hamnen mestadels utgjordes av mjukbotten. Relativt stora delar av bottenarna i och vid hamnen täcktes av ålgräs (*Zostera marina*). Där ålgräs inte täckte bottenytan var botten generellt vegetationslös.

En kompletterande undersökning i syfte att beskriva nuläget vad gäller de marinbiologiska naturvärdena planeras till sommaren 2025.

3.5 Miljökvalitetsnormer för vatten

Berörd vattenförekomst är Asperöfjorden (MS_CD: WA13941202, VISS EU_CD: SE573860-115000), se Figur 7. Asperöfjorden omfattas av miljökvalitetsnormer ("MKN"). MKN för vatten innebär att vattenkvaliteten inte får försämrats. I enlighet med hänsynsreglerna i miljöbalken är det verksamhetsutövaren som ska visa att verksamheten inte leder till en försämring av några relevanta kvalitetsfaktorer och att ingen risk finns för att verksamheten motverkar möjligheten till att uppnå MKN.

Asperöfjorden uppnår idag en måttlig ekologisk status och ej god kemisk status. Vattenförekomsten uppnår inte god kemisk status avseende prioriterade ämnen och andra ämnen av betydelse på kvicksilver, kvicksilverföreningar, bromerad difenyleter och tennorganiska föreningar.

Figur 7. Utbredningen av vattenförekomsten Asperöfjorden, avgränsad med cyanfärgad linje (VISS, hämtad 2025-04-07). Norr är uppåt i figuren.

4 Förutsebara miljöeffekter

Markanvändning och planer

Det är utpekad i gällande ÖP att friluftsliv, tillgänglighet och besöksnäring ska främjas genom att exempelvis utveckla gästhamnar. Det framgår också i ÖP att hamnar kan påverka havsmiljön, och båttrafik kan skada känsliga marina miljöer. Området är utpekad som hamn i detaljplanen.

Det bedöms dock att påverkan på naturmiljön blir liten och inte strider mot intentionerna i ÖP eller DP.

Miljökvalitetsnormer (MKN)

Påverkan på MKN i ytvattnet bedöms endast bli lokal. Påverkan kommer att utredas vidare i kommande MKB/förenklat underlag.

Strandskydd

Hamnen ligger i ett område som är undantaget strandskyddet. Planerad utökning av hamnen kommer till del att omfatta strandskyddat område. Påverkan kommer att utredas vidare i kommande MKB/förenklat underlag.

Naturmiljö

Den marinbiologiska undersökningen (BlueOrbis, 2017) visar att ålgräs finns både i och utanför hamnområdet. Utformningen för planerad

verksamhet har tagit den marinbiologiska undersökningen i beaktande för att minimera påverkan på ålgräset. Huvudsaklig påverkan på de marina naturvärden är överskuggning samt pumpeffekt från flytbryggor (om ålgräs finns under eller vid flytbrygga). Påverkan kommer att utredas vidare i kommande MKB/förenklat underlag och en kompletterande undersökning av marina naturvärden görs under sommaren 2025.

Riksintresse

Riksintresse för friluftsliv bedöms inte beröras av planerad verksamhet. Dock kan riksintresset påverkas negativt om hamnen inte får förtätas och utökas, då hamnen utgör en källa till friluftsliv till havs.

Riksintressen högexploaterad kust och kulturmiljö bedöms inte beröras av planerad verksamhet.

Ankringsförbud

De båtar som ankrar kring Knarrholmen, gör detta olovligt. Planerad verksamhet kan medföra att den olovliga ankringen minskar. Planerad verksamhet verkar därmed positivt för Försvarmaktens intressen, men också för det allmänna intresset att minimera skada på ålgräsängarna kring Knarrholmen.

5 Nollalternativ

Vid nollalternativet kommer Knarrholmen fortsatt ha för få båtplatser. Antalet boende och besökare till ön kommer att vara densamma, vilket bedöms leda till att de som kommer i egen båt (och inte har båtplats) fortsatt ankrar i havet (inom område som är belagt med ankringsförbud), vilket kan skada bottenvegetation såsom ålgräs. Nollalternativet innebär därmed en fortsatt skada av marina naturvärden kring Knarrholmen.

För riksintresse friluftsliv och de boende samt besökare till ön innebär nollalternativet att det blir svårare att ta sig till ön och det är naturligtvis negativt.

6 Det förenklade underlagets innehåll och struktur

Nedan listas ett preliminärt förslag på det förenklade underlagets struktur.

- Icke-teknisk sammanfattning
- Inledning
- Miljökonsekvensbeskrivningen
- Planerad verksamhet, inkl. Teknisk beskrivning
- Alternativ
- Förutsättningar och bedömningsgrunder
- Påverkan, effekter och konsekvenser av nollalternativet
- Påverkan, effekter och konsekvenser av planerad verksamhet
- Förslag till skyddsåtgärder
- Samlad bedömning
- Referenser och underlag

7 Parallella processer

Då vissa av de befintliga anläggningarna i Norra respektive Södra hamnen tillkom innan Miljöbalken (dvs. 1999) ansöks om laglighetsförklaring av dessa anläggningar. Detta görs i en särskild process och frågan berörs därför inte mer i detta samrådsunderlag.

Vissa av bryggorna i Norra hamnen omfattas inte av tillstånd och Länsstyrelsen har fattat beslut om att de måste avlägsnas (Länsstyrelsens Dnr 535-43630-2019). Beslutet om rivning har överklagats av BRA eftersom behovet av bryggor med båtplatser är mycket stort och BRA anser att bryggorna ska få finnas kvar på platsen under nu pågående tillståndsprocess. Överklagandeprocessen är parallell med tillståndsprocessen och berörs därför inte mer i detta underlag.

8 Referenser

BlueOrbis. 2017. Marinbiologisk undersökning vid Stora och lilla Knarrholmen.

Detaljplan för Knarrholmen inom stadsdelen Styrö i Göteborg (1480L-II-4348).

Göteborgs Stad. Översiktsplan för Göteborg. <https://oversiktsplan.goteborg.se/>. [Hämtad 2025-03-20].

Länsstyrelsen Västra Götaland. Informationskarta Västra Götaland. <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=eb2eb2c2cca64bba9bf6b2200a988fe5>. [Hämtad 2025-03-20].

Naturvårdsverket. Skyddad natur. <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>. [Hämtad 2025-03-20].

Riksantikvarieämbetet. Fornsök. <https://app.raa.se/open/fornsok/>. [Hämtad 2025-03-20].

VISS (Vatteninformationssystem Sverige). Digitalt utsnitt 2025-04-07 och utdrag ur status och MKN.